

סימן קפז

רואה מחמת תשמיש: טעם ורמת האיסור

הטעם לכך שרואה מחמת תשמיש אסורה לבעלה:

נו"ב: משום וסת, דאמרינן קבעה לה וסת במעשה התשמיש, והוה כמו וסת מחמת אונס¹ כגון שקפצה וראתה (דאמנם אינו בדין וסת קבוע אם לא קבעה אותו לימים רק דמ"מ חוששת לו אם אירע ג"פ כמו לוסת שאינו קבוע).

חו"ד: לאו מטעם וסת לחוד נאסרה רק מטעם חשש חולי. (לדעתו יש לחוש לשני החששות הללו) **ערוה"ש:** מטעם חשש חולי.²

נפק"מ בין הטעמים:

(1) רמת האיסור:

לנו"ב הוא מדרבנן, כיוון דקי"ל דוסתות דרבנן. **לחו"ד וערוה"ש** הוא מדאורייתא.

(2) אם נקבע לה לאחר מכן וסת קבוע:

לנו"ב (שהטעם הוא משום וסת מחמת אונס), אם בשעה שראתה מ"ת עדיין לא היה לה וסת קבוע ואח"כ נקבע לה וסת קבוע – אינה צריכה לחשוש יותר לוסת התשמיש ומותרת לבעלה [דהרי קימ"ל דוסת שנקבע מחמת אונס, אפילו אירע כן ג"פ, אינו בדין וסת קבוע אלא דחוששת לו כמו לוסת שאינו קבוע, וקימ"ל דאשה שיש לה וסת שאינו קבוע ונקבע לה אח"כ וסת קבוע שוב אינה חוששת לוסת שאינו קבוע כלל³ אפילו לא נעקר עדיין],⁴ **ולחו"ד וערוה"ש** (שהטעם הוא משום חשש חולי) ודאי דאף בכה"ג נשאר אסורה לבעלה.

(3) אם נתעברה בביאה שלישית שראתה מחמת תשמיש:

לנו"ב תמתין עד שיהא הוכר עוברה ומותרת לבעלה כל ימי העיבור וההנקה⁵ (שכך הדין שהרי מעוברת ומניקה אינה חוששת לוסתה הראשון). [אך אם ראתה ג"פ בימי עיבורה – אסורה, שהרי בימי עיבורה חוששת לוסת שאינו קבוע] **לחו"ד וערוה"ש** אפילו בימי עיבור והנקה שאינה חוששת לוסת – חוששת ברואה מחמת תשמיש ואסורה לבעלה. [וכן אם ראתה ג"פ בימי עיבור והנקה – אסורה]

¹ בסד"ט (סי"ק כח) מבואר שהש"ך סובר שרמ"ת חשיב כוסת האונס, אך הט"ז סובר דחשיב כוסת הגוף.

² "אשה זו יש לה חולי בגופה כמו רפיון בגידי המקור או בקשרי האם או עניין אחר שע"י התשמיש יפתח פי המקור ויצא הדם"; וכן מורה לשון הרמב"ם ("ואסורה להנשא עד שתבריא מחולי זה"); וכן משמע מלשון הש"ס ("אמר רבי נתרפאה זאת" - נדה סו ע"ב).

³ לדעת הש"ך סקפ"ט סק"מ – בניגוד לחו"ד שם.

⁴ ובענין אשה שיש לה וסת קבוע וראתה מחמת תשמיש – הסתפק הנו"ב אם ניתן לאסור אותה מחמת רואה מחמת תשמיש, וראה את יסוד הספק בפת"ש סקפ"ט ס"ק כח.

⁵ ולא מהני לה בדיקת שפופרת כל ימי עיבורה וימי מניקתה. אכן כל זה אם בדקה ולא מצאה כלל לא מהני, אבל אם מצאה בצדדי השפופרת שהיתר הוא משום דדם מצדדים קאתו - מהני.

דיני רמ"ת שאסורה לבעלה

נדה סה:-סו.

הרואה דם מחמת תשמיש - משמשת פעם ראשונה ושניה ושלישית, מכאן ואילך לא תשמש, עד שתתגרש ותנשא לאחר.
 ניסת לאחר וראתה דם מחמת תשמיש - משמשת פעם ראשונה ושניה ושלישית, מכאן ואילך לא תשמש, עד שתתגרש ותנשא לאחר.
 ניסת לאחר וראתה דם מחמת תשמיש - משמשת פעם ראשונה ושניה ושלישית, מכאן ואילך לא תשמש עד שתבדוק עצמה.

ועפ"ז פסק בשו"ע סעיף א דיכולה להינשא אף לשלישי.

ודלא כנראה מהסמ"ג שאינה מותרת להנשא אלא לבעל שני בלבד (ונראה דסובר כרבי דבתרי הוי חזקה).

נו"ב: אם ראתה שפע דם אין להתירה להנשא לאחר, דהרי הוא ודאי מן המקור ואין כאן ספק ספיקא (שמא מהצדדים ושמא אצבע של השני לא תהיה שוה לראשון – דכשירוד בשפע הוא ודאי מן המקור).

שיעור הזמן דרואה מיד אחר התשמיש וחוששת לרמ"ת:

סמ"ק, סמ"ג, סה"ת, טור: השיעור הוא מיד בכדי שתדע מן המטה ותטול עד לבדוק ותקנח פניה של מטה.

רשב"א, ב"י: השיעור הוא מיד בכדי שתושיט ידה לתחת הכר או לתחת הכסת והיא עדיין במטה ותטול עד לבדוק ותקנח פניה של מטה (והוא שיעור פחות מהני"ל).

ראב"ד: אין אנו בקיאים עכשיו בשיעורים הללו, הלכך כל סמוך לביאה אם בדקה ומצאה דם הרי היא בחזקת רמ"ת.

קפז/א: שו"ע – דעת הרשב"א. רמ"א – הביא כ"יש אומרים" את דעת הראב"ד.

וכתב הש"ך דאם נמצא דם על עד שלו שקנח בו אפילו זמן מופלג אחר התשמיש מקרי רמ"ת דע"כ מחמת תשמיש הוא.

האם קמייתא ממניינא? (היינו: האם הראיה הראשונה שלא בדקה לפנייה מן המנין או לא?)

רמב"ם: כן = ט"ז, ש"ך

ראב"ד: לא = תוה"ש

הגדרת ראייה ג' פעמים:

ואלו ג"פ צריכים להיות רצופים (והיינו בלי הפסק תשמיש של היתר בינתיים) = רמ"א א

אם בדקה עצמה ב"פ סמוך לתשמיש ומצאה דם, ואח"כ שמשה כמה פעמים בלא בדיקה כלל, ואח"כ שמשה פ"א ובדקה ומצאה דם:

חוו"ד סובר דהוי כג' פעמים רצופים, אך בטהרת הבית הביא דיש חולקים.

וראה עוד להלן עמ' 35-36.

דינים נוספים:

- **רמ"א סעיף א:** אין חילוק בין אם ראתה ג"פ מיד שנשאה ובין אם נתקלקלה אח"כ וראתה ג"פ.
ודלא כדעת ר"ח שסובר שמדובר דוקא באשה שמיד אחר נישואיה נתקלקלה ג"פ, אבל אם הורגלה בכחות דאיסורא ודהיתירא תו לא מיתסרא לבעלה אפילו בשלש כחות של איסור.
- **פת"ש:** זקנה שפסקה מלראות זמן רב והתחילה לראות מחמת תשמיש ומרגשת צער וכאב – אינה צריכה בדיקת שפופרת.
- **סד"ט:** אשה שראתה ג"פ מחמת תשמיש ונתעברה וילדה - מותרת לשמש אח"כ לאחר שתטבול בימי טוהר שלה. ואם אינה רואה יש לומר דמותרת לשמש אח"כ אפילו לאחר שעברו ימי טוהר (דמעין אחד הוא). **והנו"ב** חולק משום דמימי טהרה לימי טומאה כשם שאינה קובעת כך אינה עוקרת.
- **שו"ע ד:**
אם שמשה סמוך לוסתה⁶ אנו תולין ראייתה משום וסתה ולא חשבינן לה רמ"ת.

⁶ פרישה, סד"ט: משכחת לה אם ראייתה תחלת היום דמותר כל הלילה שלפניו (כדלעיל קפד/ב) - אך הש"ך סובר דבמקרה זה היא רמ"ת, אלא הכא מיירי לדעתו שעברה ושמשה סמוך לוסתה.

דיני בדיקה ברמ"ת

שו"ע א : ... ואם גם עם השלישי ראתה דם מחמת תשמיש שלש פעמים רצופים לא תנשא לאחר אלא אסורה לכל עד שתבדוק.

אופן הבדיקה :

- **שו"ע ב (ע"פ נדה סו.)** : כיצד בודקת? נוטלת שפופרת... ומכנסת אותו באותו מקום עד מקום שהשמש דש. נמצא דם על ראשו - בידוע שהוא מן המקור ואסורה.⁷ ואם לאו - בידוע שהוא מן הצדדין ומותרת.⁸
  - **רמ"א י** : כל מקום שצריכה בדיקה, אם עברה ושמשה, ולא ראתה, מותרת, דתשמיש זה שלא ראתה בו, עדיף מבדיקת השפופרת.
- אפי ררבי** סובר דדוקא שעברה ושמשה ג"פ, **והש"ך** חולק.

בדיקה בזמן הזה :

- **רמ"א ב (כדעת רוב הראשונים)** : אף בזמן הזה יש לסמוך אבדיקה זו (של שפופרת).
ודלא כראב"ד (והרמב"ן) (ומיהו מודים דאם בדקה ומצאה טהורה - שאין מוציאים אותה מבעלה).

מתי הבדיקה מועילה ?

נדה סו.

ותבדוק עצמה בביאה שלישית של בעל הראשון? ... לפי שאין כל האצבעות שוות ... ותבדוק עצמה בביאה ראשונה של בעל שלישי? לפי שאין כל הכחות שוות.

שו"ע ג : אם רוצה לבדוק עצמה בעודה תחת הראשון אחר ששמשה ג"פ - הרשות בידה⁹ (תוס', רשב"א, רא"ש, רמב"ן). וי"א שאסורה לראשון מתשמיש שלישי ואילך אפילו בבדיקה (רש"י).

רמ"א : ויש לסמוך אסברא ראשונה להקל [וכ"פ פת"ש].
ואם הרגישה צער וכאב בשעת תשמיש לכו"ע יש לסמוך אבדיקה בבעל הראשון.

הש"ך נוטה להחמיר [ובצירוף הראב"ד והרמב"ן דלעיל].

⁷ חו"ד : ואפילו בדקה שוב אח"כ כמה פעמים ונמצא בצדדין (סד"ט : או שלא מצאה כלל) אסורה דחיישינן שמא היא רואה מחמת חימוד תשמיש, אבל אם עברה ושמשה שלש פעמים ולא מצאה דם הותרה.

⁸ ש"ך : משמע שמותרת אפילו לבעל שלישי, וכן הסכמת הפוסקים. רמב"ם : מותרת רק לרביעי.

⁹ סמ"ג : והתנא לא פירש בדיקה לאחר פעם שלישית של ראשון דעצה טובה קמ"ל דהשתא מותרת בלא בדיקה מטעם ספק ספיקא (שמא לא בא הדם מן המקור אלא מן הצדדין, ואפילו בא לראשון מן המקור שמא לא יבוא לבעל שני דאין כל אצבעות שוות).

אשה שראתה ג' פעמים מחמת תשמיש מבעלה הראשון ובדקה בשפופרת ולא

מצאה כלום (ע"פ דעת רוב הראשונים שיכולה לבדוק לבעלה הראשון וכדעה הראשונה בסעיף ג):

ב"י, ש"ך, ט"ז: מותרת לבעלה (דלחומרא לא אמרינן אין כל האצבעות שוות).

החוו"ד סובר דאם לא נמצא כלל אז אפילו ראתה אח"כ כמה פעמים מותרת, דכיון שלא ראתה אמרינן ודאי מן הצדדים הוא.

והסד"ט חולק וסובר דכיון שלא ראתה תלינן דנתרפאה ולכן אם הוחזקה אח"כ בג"פ לראות חזרה לקדמותה ואסורה, והוסיף שדי מי שמיקל להורות שתשמש אחר בדיקה עד שתחזק בג"פ, **וגם בזו** צ"ע דמשמע מהגה"מ דלא ברירא ליה שנתרפאה וא"כ אם חזרה וראתה אפילו פעם אחת אמרינן דאיגלאי מילתא.

דגו"מ: עדיין אסורה דאין כל האצבעות שוות (וצריכה שתמצא דם בצדדי השפופרת) – ורק לאחר בעלה השלישי מועילה בדיקה כזאת (כי הוחזקה לראות ע"י כל האצבעות).¹⁰

¹⁰ יסוד מחלוקתם הוא בדברי הגמרא (סו.): "כיצד בודקת את עצמה? מביאה שפופרת ובתוכה מכחול, ומוך מונח על ראשו, אם נמצא דם על ראש המוך - בידוע שמן המקור הוא בא, לא נמצא דם על ראשו - בידוע שמן הצדדין הוא בא" – **והקשה הב"י** מדוע "וידוע וכו'" והרי יש לחוש שמן המקור הוא רגיל לבוא, ומה שלא נמצא על ראש המכחול הוא מפני שאין כל אצבעות שוות. **ותירץ** שלא אמרינן אין כל האצבעות שוות להחמיר אלא להקל (=ט"ז). **והדגו"מ תירץ** דהגמ' דיברה בבעל שלישי וכבר הוחזקה בכל האצבעות. **[והב"ח תירץ** דלא שייך אין כל האצבעות שוות כי אם בדם הבא מן הצדדים אבל בדם הבא מן המקור אין חילוק בין אצבע לאצבע. - ותמוה דא"כ אמאי מותרת לשני יותר מן הראשון (דהסי"ס של הסמ"ג נופל).]

דין תליה במכה – באיזה תנאים ומתי תולים

נדה סו.

ואם יש לה מכה באותו מקום - תולה במכתה,
ואם יש לה וסת - תולה בוסתה.
ואם היה דם מכתה משונה מדם ראייתה - אינה תולה.
ונאמנת אשה לומר מכה יש לי במקור שממנה דם יוצא - דברי רבי,
רשב"ג אומר: דם מכה הבא מן המקור - טמא.

(1) תליה במכה בזמן הזה:

רמב"ן: לא תולים במכה בזה"ז - מפני שצריכים אנו לבדוק אם דם מכתה משונה מדם ראייתה ועכשיו אין אנו בקיאים במראות לידע אם הוא משונה אם לאו.
רבינו ירוחם: נכון להחמיר אע"פ שהוא דבר גדול להוציא אשה מתחת בעלה.
תה"ד: המחמיר תבוא עליו ברכה.

רא"ש, רשב"א: גם בזה"ז כן תולים במכה - (1) דמן הסתם תולים לומר שאינו משונה, דדווקא שנתברר שהוא משונה אין תולין, אבל לא נתברר תולין במכה, לפי שהאשה בחזקת טהרה עומדת¹¹ עד שתראה ודאי וכל שיש לה לתלות - תולה. (2) דגם האידנא אפשר לבדוק אם הדם משונה, דאע"פ שאין אנו בקיאים במראות דמים טמאים וטהורים, מ"מ בשני דמים שהם לפנינו יוכל כל אדם להבחין אם הם שוים או משונים במראיתם.

שו"ע ה פסק כרא"ש ורשב"א, ש"אם יש מכה באותו מקום **תולין** בדם מכתה".

וכן פסק ש: "ואם דם מכתה משונה מדם ראייתה אינה תולה בדם מכתה".

ופסק הש"ך כרא"ש ורשב"א שאין צריך להראות לחכם אם הוא משונה ורק אם נתברר שהוא משונה אין תולים אבל בסתמא תולים.

והט"ז פסק כשיטת הפרישה דאמנם הלכה כרא"ש דמן הסתם תולים, אבל כ"ז כשאין שני הדמים לפנינו, אבל אם שניהם לפנינו צריך לבדוק אם הוא משונה, דכיון דאפשר לברורי וכל אדם יכול לברר אותו – מבררים.

(2) נאמנות אשה:

שו"ע ו נאמנת אשה לומר מכה יש לי באותו מקום שהדם יוצא ממנה.

רמ"א וכן אם אומרת ברי לי שאין דם זה בא מן המקור נאמנת וטהורה.
[ובפתי"ש הביא דהאחרונים פקפקו בזה, והסיק דמ"מ היכא דאיכא עוד צד להקל יש לסמוך עליה]

¹¹ בדג"מ כתב דדין זה הוא פשוט ברואה מחמת תשמיש שאז ודאי האשה בחזקת טהרה שהרי שמשה עם בעלה, אבל ברואה שלא מחמת תשמיש ואירע לה בימי טומאה ובימי ליבונה הדבר צריך תלמוד. ובספרו נו"ב כתב דבימי ליבונה היא בחזקת טומאה. החו"ד (ועוד אחרונים) חולק וסובר דאפילו בספירת שבעה נקיים היא בחזקת טהרה.

(3) הרגשה/ידיעה שהמכה מוציאה דם:

רשב"א: אפילו אינה מרגשת ממש שהדם שותת ויורד מהמכה – תולה במכה (והטעם, דאין עיניה בין מכתה וא"א לה לידע אלא בבדיקת שפופרת).

דרכ"מ, ב"ת, ט"ז: היינו אפילו אינה יודעת בודאי שמכתה מוציאה דם.

ש"ך: צריכה שתדע שמכתה מוציאה דם.

סה"ת, מרדכי, ש"ך: דוקא כשיודעת בודאי שמכתה מוציאה דם לפעמים – תולה בה, אבל אם אינה יודעת אם המכה מוציאה דם – אינה תולה במכה וטמאה.

תה"ד: פוסק כמרדכי (דבעינן שיודעת שהמכה מוציאה דם), אלא דכתב דגם באשה שאינה יודעת אם מכתה מוציאה דם – אם כל זמן שהיא בודקת בכל החורים והסדקים אינה מוצאת כתמים כי אם במקום אחד בצדדין – יש לתלות במכה, וכ"ש אם מרגשת בשעת בדיקה כשנוגעת בצד המקום ההוא כואב לה קצת ובשאר חורים וסדקים אינה מרגשת כאב כלל – דיש לתלות במכה. (ואמנם הוסיף שם דכ"ז דוקא אם ג"כ יש לה וסת קבוע ומדובר שלא בשעת וסתה, דאז בצירוף כל זה יש להתיר ולתלות במכה = ט"ז, ונקה"כ ביאר דמדובר אף באשה שאין לה וסת קבוע, ויוצא שהם שתי סברות ניפרדות דהיינו שמספיק הטעם הראשון לבד להתיר אפילו באין לה וסת קבוע, וע' בהמשך).

הג"ה ש"ך בשם מהר"י סגל (הובא בסקצ"א): פוסק ג"כ כמרדכי (דבעינן שיודעת שהמכה מוציאה דם), דכתב דגם באשה שרואה דם אחר הטלת מי רגליה ומרגשת כאב בשעה שמטלת מי רגליה, ויש לה וסת קבוע והוא שלא בשעת וסתה – דיש להתירה לתלות במכה אבל רק ע"י בדיקה שהבדיקה תוכיח שמכתה מוציאה דם.

שו"ע ז' פסק כה"ד [לט"ז: מדובר רק ביש לה וסת קבוע. לש"ך: אף באין לה וסת קבוע]

(4) "ואם יש לה וסת תולה בוסתה":

מרדכי ע"פ ב"ח וט"ז: דין זה הוא לענין הסוגיא דתליה במכה, והיינו דאם יש לה וסת קבוע – אז שלא בשעת וסתה תולה בוסתה דהדם הוא טהור ובא ממכתה (ואם אין לה וסת קבוע לא תולה במכתה).

מרדכי ע"פ ב"י וש"ך: הוא ענין בפני עצמו, והיינו דאם יש לה וסת זמן קבוע שהיא רואה – תולה שלא בשעת וסתה בוסתה אפילו אין לה מכה כלל דאמרינן דזה דם טהור הוא מן הצדדים מחמת מיעוץ תשמיש דהרי חזקה דאין אורח בא אלא בזמנו.

רמב"ם, רמב"ן, רשב"א: דין זה הוא לענין הסוגיא דרואה דם מחמת תשמיש, והיינו דאם יש לה וסת ושמשה סמוך¹² לוסתה תולין בוסתה. **וכ"פ שו"ע ז'**

רש"י: דין זה הוא לענין הסוגיא דרואה דם מחמת תשמיש, והיינו דאם יש וסת לקלקול זה שאינה רואה כל שעה מחמת תשמיש אלא בפרקים תולה בוסתה ומשמשת בלא בבדיקה בין וסת לוסת.¹³ **וכ"פ שו"ע יא'**

¹² "סמוך" – ולא מופלג כביאור הבי"י והש"ך בשיטת המרדכי.

¹³ רש"י ורמב"ם וכו' לא פליגי אלא בפירושא דמילתא ולא לענין דינא (בי"י).

(5) דין דם וכתם בשעת הוסת כאשר יש מכה:

מרדכי, סה"ת, סמ"ג, סמ"ק: בשעת וסתה (או משלשים יום לשלשים יום) שלא בשעת תשמיש – אפילו יודעת בוודאי שמכתה מוציאה דם לפעמים – אינה תולה בה¹⁴, והטעם – דאם לא כן לעולם לא תהא טמאה, ומיהו כתמים תולה בה בכל ענין. **וכ"פ רמ"א ה**

רשב"א (ורמב"ם¹⁵): אף בשעת וסתה – תולה במכתה, והטעם – דאשה בחזקת טהרה עומדת ווסתות דרבנן וע"כ מספק לא תאסרנה לעולם.¹⁶

(6) שיטת הרמ"א בסעיף ה (בנוגע לדינים 3-4):

אשה שיש לה וסת קבוע:

רמ"א: "יכולה לתלות שלא בשעת וסתה במכתה אע"פ שאינה יודעת בוודאי שמכתה מוציאה דם"¹⁷.

נחלקו בפירוש דברי הרמ"א:

ש"ך: הרמ"א פסק כמרדכי שבדין 3 (לפי פירוש הש"ך במרדכי כמובא לעיל, שאשה שיש לה וסת קבוע תולה שלא בשעת וסתה אפילו ללא מכה כלל), אלא דהוסיף (ע"פ דברי מהרא"י על המרדכי) דעכ"פ צריך עוד צד היתר דהיינו דיש לה מכה אע"פ שאינה יודעת בוודאי שהמכה מוציאה דם.

והוסיף הש"ך דכיון שהרבה ראשונים חולקים על הקולא הגדולה של המרדכי בזה, לא הקל הרמ"א אלא לענין שלא להחזיקה ברמ"ת (דמשום עגונה יש להקל), אבל מ"מ טמאה וצריכה לישב ז' נקיים. **אך הנו"ב** כתב דדעת הרמ"א לטהר לגמרי אף ללא ז' נקיים.

ט"ז: דברי הרמ"א קשים, כי בסעיף ז' המחבר פסק כשיטת תה"ד דרק בתנאים מיוחדים תולים במכה שאינה בודאי מוציאה דם והרמ"א כנראה הסכים כי לא הגיה כלום, וכן בסקצ"א הרמ"א בעצמו פסק כשיטת הג"ה ש"ד בשם מהר"י סגל – וא"כ איך הקל כאן נגד כל הנ"ל? << אך כנראה סמך בזה על שיטת הרשב"א בדין 3 ותולים בכל ענין במכה אע"פ שאינה יודעת בוודאי שמוציאה דם, אלא דהחמיר דעכ"פ צריך שיהיה לה וסת קבוע ושיהיה שלא בשעת וסתה, **וכן פסק הב"ח** להלכה.

והט"ז פסק שראוי להחמיר שלא להתיר באשה שיש לה מכה ואינה יודעת שמוציאה דם אם לא בדרך שכתב המחבר בסעיף ז'. [והוסיף שאף אם לאחר שיפסוק הכאב מוצאת דם במכה תולה במכה, דנראה דמתמצית אותו דם שהיה בשעת הכאב נשאר זה, **וכן הוסיף** דאם יש לה מכה שרגילות נשים אחרות לראות דם ממכה זו אע"פ שזו אינה יודעת אם מוציאה דם בודאי – יש לתלות במכה].

¹⁴ אבל אם מרגשת עתה שדם זה בא מן המכה – אפילו בשעת וסתה טהורה (ולא שייך לומר בכה"ג דא"כ לא תטמא לעולם דהלא תהיה טמאה כשלא תרגיש) – ש"ך.

¹⁵ הש"ך כתב דאין מוכח דעת הרמב"ם כן, ורק שיטת הרשב"א כן, והרשב"א יחיד נגד כל הפוסקים.

¹⁶ וא"ת הלא אפילו אשה שאין לה מכה חוששת לעונת הוסת כולה ואע"פ שלא ראתה והיאך אתה מתיר את זה שהיא בשעת וסתה ועוד שהרי דם לפניך, י"ל – ההיא מדרבנן הוא ומשום דאפשר למיקם עלה דמלתא, אבל הכא ליכא למיקם עלה דמלתא, ואין דנים אפשר משאי אפשר שאם כן אף אתה אוסרה על בעלה לעולם.

¹⁷ ולענין אם קאב לה קאב בשעת תשמיש אי תולה בה – הסכמת האחרונים דכאב אינו כמכה ואינו תולה בה עד שיברר בודאי שכאב זה בר דמים הוא (פתי"ש).

אשה שאין לה וסת קבוע:

רמ"א: "אבל אם ידוע שבא מן המקור אע"פ שיש לה מכה במקור אינה תולה במכה אם אין לה וסת קבוע אא"כ יודעת בודאי שמכתה מוציאה דם" (ש"ך: אך אין צריך שתרגיש עתה שדם זה בא ממכתה).

הרמ"א פסק **כשיטת סה"ת ומרדכי וש"ך** שבדין 3.¹⁸

רמ"א: "אם אין לה וסת קבוע והוא ספק אם הדם בא מן המקור או מן הצדדין תלינן במכה מכח ספק ספיקא ספק מן הצדדים או מן המקור ואם תמצא לומר מן המקור שמא הוא מן המכה".

גם בזה הרמ"א פסק **כשיטת סה"ת ומרדכי וש"ך** שבדין 3, דבאינה יודעת בודאי שמכתה מוציאה דם - אינה תולה <<< אלא דדייק מלשון דבריהם דכ"ז כשיודעת בודאי שבא מן המקור, הא לאו הכי – טהורה [ומטעם ספק ספיקא הנ"ל]. (כ"כ הש"ך והגר"א בביאור הרמ"א)

הש"ך חלק על הרמ"א וכתב דאין דיוקו מלשון דברי הראשונים נכון, ואדרבה מוכח איפכא, וכן לגבי סברת הרמ"א דאיכא ס"ס, כתב דאין כאן ס"ס דשם הספק חד הוא דמיד איכא למימר דלמא דם נדה הוא ובכה"ג לא מקרי ס"ס, וע"כ בזה **אין תולה במכה**.

הנו"ב הסכים לרמ"א אלא דכתב דזה משום חזקת טהרה וע"כ בימי טומאה או ליבונה כשיש לה חזקת טומאה תלוי אי מתירים ס"ס בחזקת איסור והרבה פוסקים אוסרים.

החו"ד הסכים לרמ"א אלא דכתב דהרמ"א מיירי בטומאה דרבנן שראתה בלא הרגשה וע"כ מועיל הס"ס, אבל אם בבדיקה או בשעת תשמיש ראתה דאיכא ספק הרגשה בזה לא מועיל הס"ס.

¹⁸ יוצא שהרמ"א (לפי שיטת הטי"ז שבקטע הקודם) עשה מעין פשרה: דבאשה שיש לה וסת קבוע והוא שלא בשעת וסתה סמך על הרשב"א, ובאשה שאין לה וסת קבוע פסק כשיטת סה"ת ומרדכי וש"ך.

(7) מתי תולים כתם במכה?

רמ"א ה: "... וכתמים תולה בה בכל ענין" (ש"ך: אפילו בשעת וסתה אפילו אינה יודעת שמכתה דרכה להוציא דם).

רשב"א¹⁹, ב"י: לא שנא בין אם היא טהורה לגמרי או שהיא בספירת ז' נקיים, דבחזקת טהרה היא.

מרדכי, הגה"מ: אם סופרת ז' נקיים - רק מגי ימים ואילך תולים להקל, והטעם דצריכה לידע בודאי שפסק דם המקור ע"כ צריך ג' ימים נקיים לגמרי.
 וכתב **סה"ת** דהטעם דלא תלין בגי ימים ראשונים הואיל ואפשר ליזהר בזה ויהיו הז"נ נקיים לגמרי אבל במקום דא"א ליזהר אין להחמיר.
 וכתב **בדרכ"מ** דנראה דענין זה הוא חומרא ולכן כ"ז דווקא במכה שאינו ידוע שמוציאה דם אבל במכה בידוע שמוציאה דם - תולים בה אף בגי ימים ראשונים [וכתב דלמעשה יש להחמיר לכתחילה במכה עוברת בימים מועטים אף שידוע שמוציאה דם].

רמ"א קצו"י: מכה שידוע שמוציאה דם - תולה אפילו בגי ימים ראשונים.
 מכה שאין ידוע שמוציאה דם - אינה תולה בגי ימים ראשונים.

ב"ח, ש"ך: גם במכה שידוע שמוציאה דם - אין להקל בגי ימים ראשונים, ורק במוכת שחין וכדו' דכל שעה יוצא ממנה דם יש להקל (דאז אמרינן אם לא תתלה בו לא תוכל לספור ז' נקיים לעולם).

ט"ז (וכך צידד לבאר את דברי הרמ"א): גם במכה שידוע שמוציאה דם - אם אפשר לה להזהר שלא תלכלך עצמה מדם ולא עשתה כן, אז אין לה לתלות באותה מכה, דכיוון דאפשר לה להזהר, תזהר ותספור ז"נ לגמרי. אבל במכה שא"א לה להזהר - שפיר תולה בה (דמכה כזו הוי כשחין וכדו' - וע"כ כתב דגם הב"ח שחילק בשחין סובר כמותו).

חת"ס: חולק על המרדכי וסובר שלדינא בגי בדיקות סגי, ערבית ושחרית וערבית.

פת"ש: אם נמצא הכתם על דבר שאינו מקבל טומאה או על בגד צבוע - אף תוך ג' ימים ראשונים לא חיישינן לה ומותרת.

חוו"ד: אשה שיש לה מכה שמוציאה דם - כדי שתוכל לספור ז' נקיים צריכה עכ"פ שתבדוק עצמה שתי פעמים אחת משום הפסק טהרה ואחת משום נקיים ותמצא טהורה (ואז תוכל ללבוש צבעונים וכדו'), ובלא"ה טמאה לעולם.

[וראה עוד להלן בסימן קצ"ו, עמ' 106-107]

¹⁹ השי"ך (קצו"ג) כתב שלא מוכח כך דעת הרשב"א; דברי הב"י מובאים בסוף סימן ק"צ.

דין נאמנות הרופאים

נדה כב:

א"ר אלעזר ברי' צדוק, שני מעשים העלה אבא מטבעין ליבנה: מעשה באשה שהיתה מפלת כמין קליפות אדומות, ובאו ושאלו את אבא, ואבא שאל לחכמים, וחכמים שאלו לרופאים, ואמרו להם: אשה זו מכה יש לה בתוך מעיה שממנה מפלת כמין קליפות, תטיל למים, אם נמוחו - טמאה.

ב"י: מהגמרא הנ"ל יש הוכחה **שיש לסמוך** על הרופאים.

דרכ"מ: אדרבה מוכח בהדיא בגמ' הנ"ל **דלא סמכינן** אדברי רופאים לחוד (אלא בעינן ג"כ בדיקה וכו').

פת"ש הביא הרבה שו"תים בנושא זה, ולבסוף הביא את שיטת **החת"ס** שהרופאים נאמנים על כלל טבע המציאות בעולם אבל לא על גוף ידוע (חוץ מלענין פקוח נפש).

טהרת הבית: בזמנינו עם התפתחות הרפואה עם מכשירים מתוחכמים וחדשים וצילומים מדויקים יש לנו כר נרחב להקל בדינים אלה, והטעם – 1. דבעבר עיקר מה שהיו הרופאים אומרים היה בדברים התלויים באומדנא וסברא והיו טועים הרבה פעמים אבל היום ע"י המכשירים החדשים הרופאים רואים ממש בתוך גוף האשה וכדו' ואומרים דברים ברורים בלי ספק. 2. דכיון דהכל ברור הוי מילתא דעבידא לגלויי דלא משקרי אינשי (וע"כ גם רופא עכו"ם או ישראל מחלל שבת בפרהסיא נאמנים).

דין נאמנות הרופאים ברואה מחמת תשמיש

קודם שתתחזק ג' פעמים ברמ"ת:

לכו"ע **סומכים** על הרופאים ומותרת לשמש (ואח"כ מתחיל מנין חדש ואינו מצטרף לראיות שקודם הרפואה). **וכ"פ בשו"ע ח**

לאחר שהתחזקה ג' פעמים ברמ"ת:

סה"ת, סמ"ג, סמ"ק: הוא **ספק**, ואפילו אם הוא רופא מומחה. (וכתב הב"ח לבאר הספק בזה – דמצד אחד איכא למימר דיש חזקת איסור כיון שראתה ג' פעמים מחמת תשמיש והעמד הגוף על חזקת איסור, ומצד שני איכא למימר דכיון דהחזקת איסור לא הוי אלא ספק דשמא דם זה לא בא אלא מן הצדדין והרפואה מרופא מומחה חשובה ודאי רפואה אין ספק מוציא מידי ודאי)

ב"ח: אם רופא זה עשה רפואה זו לאשה אחת קודם שהתחזקה ונתרפאה, יכולה אשה אחרת לסמוך עליו אף לאחר שנתחזקה בג"פ.
אך **הדגו"מ** תמה על כך.

הגה"מ בשם ריצב"א: אם אמר לה רופא ישראל מומחה שנתרפאה – מותרת (והביא מקור מהירושלמי), אבל ברופא עכו"ם אפילו מומחה – אסורה מטעם דלא מרע נפשיה דקרינן בהו אשר פיהם דיבר שוא, וגם ברופא עכו"ם אם תראה האשה שפסק דם וסתה וראייתה ע"י הרפואות וניכר שהועילו – סומכים ומותרת (כמו בהפחידה דסעיף ט).

שו"ע ח כתב את שיטת סה"ת בלשון "יש מסתפקים"
ואח"כ כתב את שיטת ריצב"א בלשון "ויש מי שמתיר".

ב"ח, ש"ד, באר היטב – משמע שפוסקים כסה"ת.

טהרת הבית כתב שבזמנינו שרואים הכל להדיא ויכולים לקבוע בוודאות אם יש שם מכה, וכן התרופות והזריקות המתחדשות היום המונעות ראיות דמים, שניסו אותם הרבה והועילו – לכו"ע (גם לשיטת סה"ת) סומכים על הרופאים אפילו אחר שהוחזקה ברמ"ת, בין ישראל בין עכו"ם.

שו"ע ט:

הפחידה פתאום ונפל ממנה חררת דם – נתרפאת ומותרת לבעלה, ואם חזרה וראתה מחמת תשמיש אפילו פעם אחת בידוע שלא נתרפאת, ובזה"ז אין מתירין ע"י רפואה זו [פי' אם נתגרשה] (=רמב"ם, ראב"ד), ומיהו אין מוציאין אותה מבעלה אחר רפואה זו עד שתבעל ותחזור לקקולה.

ובנו"ב כתב דאין דעת הראשונים נראה כן להתירה בנפל ממנה חררת דם.

רואה מחמת תשמיש – אם ראתה רק פעם או פעמיים או שלא ראתה רצופים

הגה"מ בשם הר"מ: מי שראתה דם בשעת תשמיש - הרי זו מותרת לשמש כשתטהר פעם שניה. מיהו מיחש חיישינן חדא זימנא אחר ראייתה (כמו בכל וסת שאינו קבוע), כגון אם ראתה פעם אחת או פעמיים **בליל ב' 20 של טבילתה** כשתגיע טבילה אחרת תפוש מבעלה **ליל ב' של טבילתה**, וא"צ²¹ לפרוש ליל ב' של טבילה שלישית דכל מידי דלא קבעה וסת – לא חיישינן אלא חדא זימנא.

שו"ע י פסק כך להלכה, אלא דשינה קצת הלשון וכתב "כגון אם ראתה פעם אחת או פעמיים **בליל של טבילתה** וכו' צריכה לפרוש **ליל של טבילתה**...".

אמונת שמואל כתב **דבדברי השו"ע יש ט"ס** וצריך להיות כמו בלשון הגה"מ בשם הר"מ כנ"ל, דמדברי השו"ע משמע דאפילו אם ראתה ג' פעמים אינה חוששת כי אם ליל של טבילה ואח"כ מותר כיון דלא קבעה אלא בליל טבילה (והוי וסת המורכב), והוא טעות גדול שתיחוש לילה הראשון דוקא ולא לביאה ראשונה יהיה באיזה לילה שיהיה, דמי הגיד לנו דתיחוש לילה ראשונה דוקא, דלמא מחמת ביאה ראשונה רואה וא"כ **אסורה לשמש לעולם ביאה ראשונה** כיון שכבר הוחזקה ג"פ וא"כ אסורה לו לעולם (וכרמ"א להלן).

ט"ז, תוה"ש: באמת כמו שמשמע בשו"ע הוא אמת, דאם ראתה ג"פ בליל הטבילה אסורה רק באותו לילה ואח"כ מותרת, והטעם דזה דומה לוסת המורכב שנקבע לימים ולקפיצות ביחד וכה"ג, וגם כאן **נקבע לתשמיש ולליל טבילה דוקא** ואח"כ מותרת.²²

רמ"א י (כרשב"א): אם ראתה ג"פ כל פעם **בביאה ראשונה שאחר טבילתה** (ראה הערה)²³ (ולא היו כולם בליל הטבילה) – אסורה לבעלה כאילו ראתה ג"פ רצופים שהרי א"א לה לטבול ולשמש עמו שהרי היא רואה כל פעם אחר טבילתה.

²⁰ חו"ד כתב דלשיטתו אם ראתה בליל ג' וכ"ש ד' של טבילה אינה צריכה לחוש.

²¹ חו"ד כתב דחיינו דוקא כשעברה ושמשה בליל טבילה שניה דנעקר הוסת בהרכבה, אבל כשלא שמשה בליל טבילה שניה אסורה לעולם אם לא שעברה ושמשה.

²² אמנם בתוה"ש כתב דעצם התיקון בלשון השו"ע הוא נכון דכן מוכח מצד הלשון והספרים, אלא דלאו דוקא קאמר וה"ה ליל ראשון, אך כאמור בעיקר הדין דעת השו"ע הוא כהסבר הט"ז.

²³ **הט"ז מבאר** שמירי אע"פ שבינתיים היו ביאות של היתר (דעברה ושימשה קודם הטבילה ולא ראתה). **אך חו"ד מבין שהש"ך** סובר שבמקרה זה (של הט"ז) מותרת (אלא שהרמ"א מדבר בראתה ג"פ רצוף, והחידוש שזה לא מוגדר כוסת מורכב).

שו"ע יא (תשובות הרשב"א): "אשה שראתה מחמת תשמיש ולאחר חצי שנה חזרה וראתה מחמת תשמיש" דינה הוא שחוששת ג"כ לוסת ההפלגה בין בימים שוים בין בדילוג, ואם לא קבעה וסת – חוששת פעם אחת, ואם קבעה וסת – מותרת לשמש בין וסת לוסת, אך בימי הוסת פורשת עד שיעקר ג"פ. [וכך הוא פירוש רש"י ל"ואם יש לה וסת תולה בוסתה"]

וכתב הש"ך דה"ה שחוששת לוסת החודש, ואם ראתה רק פעם או פעמיים – חוששת פעם אחת, ואם לא ראתה באותו תאריך בחודש שוב אינה חוששת.

והקשה בדגו"מ דמדברי הש"ך משמע דאע"פ שלא שמשה, כיון שלא ראתה הוי עקירה, אך לדעתו של הדגו"מ א"א להיות עקירה אלא כשעברה ושמשה ולא ראתה, אבל אם לא שימשה אין ראייה מה שלא ראתה, ולא משכחת עקירה בזה בהיתר כי אם באיסור.²⁴
ואכן יש מבארים (חו"ד) / גורסים (גרי"ב) בש"ך דמדובר בעברה ושמשה.

דגו"מ, תוה"ש: אם ראתה מחמת תשמיש ג"פ **רצופים** וג' התשמישים היו ביום ידוע לחודש או הפלגות שוים - אינה אסורה רק לאותו יום ידוע.
חו"ד, סד"ט חלקו על כך, ואסורה ככל רואה מחמת תשמיש.

---

²⁴ וכ"ז בוסת החודש, אבל לוסת ההפלגה אם לא ראתה הוי עקירה (אבל אם חזרה וראתה חוששת שוב לחצי שנה אחר ראייה זו, ואילו אם נעקר ג"פ [בהרכבה] אינה חוששת כלל).

רואה מחמת תשמיש שאסורה לבעלה – אם רוצה להשהותה (ולא לגרשה)

רמב"ם : רואה מחמת תשמיש אסורה לישוב עם בעלה.

הרשב"א דקדק מכך שצריך לגרשה לאלתר ואסור להשהותה אף אם אינו רוצה לבוא עליה, דחיישינן שמא יבוא עליה. והיינו, דאין איסור בעצם מציאות קשר הנישואים ביניהם אלא דרק יש חשש כנ"ל, וע"כ כתב הרשב"א דאם רוצה להשהותה ע"י שלישי ובשכונה אחת ולא ילך אצלה אלא בעדים – א"צ לגרשה. **וכ"פ שו"ע יב**

באר היטב הביא 2 דינים בשם מהר"ם פדוואה :

- (1) היכא שנפרדו זה מזה שאינו דר בשכונתה - א"צ עדים, דאין לך סהדי יותר מזה שמרוחקים.
- (2) אם לא קיים פריה ורביה – כופין אותו להוציא.

ברמ"א אה"ע א/ג מבואר דבזמן הזה נהגו שלא לכופ בענייני הזווגים אף למי שלא קיים פריה ורביה.

פת"ש הביא שהבית מאיר נסתפק אם אשה שאינה יכולה ליטהר שוה לרמ"ת לענין זה שבעלה חייב להוציאה מחשש איסור שמא יבא עליה והוא כבר קיים פו"ר או דלמא רמ"ת שאני דהאיסור קיל ליה דבעידן שבא עליה היא טהורה.

הבועל את הבתולה לענין רואה מחמת תשמיש

שו"ע יג (כדבריו בב"י²⁵): הבועל את הבתולה כמה פעמים וראתה דם מחמת תשמיש לעולם מחזקינן שהם דם בתולים עד שתשמש פעם אחת ולא תראה דם מחמת תשמיש. ואם אחר כך תראה שלש פעמים מחמת תשמיש הוחזקה להיות רואה דם מחמת תשמיש.

"לעולם מחזקינן שהם דם בתולים..."

בב"י כתב דמסתפינא להתיר אא"כ יהיו ידיים מוכיחות שהוא דם בתולים [ט"ז: היינו שיש לה קצת צער ביאה – כדברי מהר"ם פדאוה להלן].
ב"ח: אפילו אין לה צער כלל תולה. (וכך משמעות לשון השו"ע)

רמ"א (ע"פ מהר"ם פדוואה): ואפילו אם לא פסקה לראות פעם אחת אם אין לה צער כלל בשעת תשמיש הרי היא ככל הנשים ולא תלינן בדם בתולים. וכך פסקו הש"ך והט"ז

תוה"ש: משמע דאם פסקה לראות פעם אחת אפילו אית לה צער בשעת תשמיש הו"ל רמ"ת ולא תלינן במכה.

חו"ד: אם התשמיש הראשון היה בלא דם שוב אינה תולה, וכן אם לא בדקה עצמה פעם אחת גם כן שוב אינה תולה.

דרכי תשובה חולק וסובר שאף שלא נמצא דם בביאה הראשונה ונמצא בשניה, אין דם השניה דם נדה אלא דם בתולים.

²⁵ והביא ראיה מתוספתא [וכתבה הסמ"ג] ("כולן צריכין בדיקה בשפופרת חוץ מן הבתולה שדמיה טהורים"), וממשנה וגמרא בנידה יא ע"ב. והוסיף שיש ללמוד כן להקל שהרי יש ג"כ רוב דהא רואות מ"ת הוי מיעוטא דמיעוטא.

רואה מחמת תשמיש לאחר לידה

רמ"א י :

מקרה 1 ברמ"א:

"אם אירע לה שראתה ג"פ בביאה ראשונה שאחר לידתה"

פירוש המקרה:

ט"ז : שאחר כל לידה (בג' לידות) ראתה פ"א מיד בביאה ראשונה ובינתיים שמשה ולא ראתה.²⁶
ש"ך : ראתה ג"פ רצופים אחר לידה אחת, ואם עברה ושמשה מותרת ותולין בלידה.

מקרה 2 ברמ"א:

"או ראתה אחר כל לידה ג' פעמים, ובינתיים לא ראתה"

פירוש המקרה:

ט"ז : מדובר בג"פ לא רצופים ויש ביאות היתר ביניהם, ואילו ברצופים לא תלין בלידה אלא היא רמ"ת.
ש"ך : מדובר אף בג"פ רצופים (אחר כל לידה) ובתנאי שעברה ושמשה או בדקה בין כל לידה ולידה ואז תולין בלידה. [והחידוש שמותרת אפילו אם ראתה ג"פ רצופין אחר לידה רביעית]

הדין במקרים 1-2 ברמ"א:

"יש שכתבו להקל להתירה לבעלה (סד"ט) ומ"מ נקיים ודאי צריכה ואינה תולה במכת לידה), כי תלין הראיה בחולשתה עדיין מכח לידתה, שהוכו הצדדים מכח הלידה, ולכן רואה סמוך ללידה ולא אחר כך, ותלין בלידה כמו שתלין במכה. וכל זה אם כבר עברה ושמשה בין לידות הראשונות שהוחזקו ביאות של היתר אחר ביאות של איסור".

לדעת הט"ז מילה זו היא טעות סופר ויש למוחקה.

מקרה ודין 3 ברמ"א:

"אבל אם ראתה ג' פעמים רצופין אחר לידה - (ולא עברה ושמשה - לשיטת הש"ך) לא תלין בלידה, אלא צריכה בדיקת השפופרת".

ש"ך : דוקא ראתה אחר ל"ג לזכר וס"ו לנקבה, אבל תוך הזמן כיון שמן הדין דם טוהר הוא – אין להוציא אשה מבעלה, דנהי דהחמירו האינדא שלא לבעול על דם טוהר היינו לעצמן אבל לא להוציאה מבעלה. כו"פ חולק על הש"ך.

חוי"ד : אם בביאה ראשונה שאחר לידה לא ראתה, רק אח"כ ראתה ג"פ, לא תלין שוב במכת הלידה, דאילו היה מחמת לידה אף בפעם ראשונה היה לה לראות דם.

כדאי לראות גם : רעק"א ודגו"מ על ש"ך ס"ק לג ; ט"ז ס"ק י"ז

²⁶ אבל אם לא היו תשמישי היתר בינתיים נאסרת כמו כל רמ"ת ג"פ, דנעשית רמ"ת עם וסת של אחר לידה.